

દાોર(ગ)-10 સંસ્કૃત
સ્કોમ- ૨૦19

ગામ 2/2

કુલગુણ-100

PART-A

1.	C	11.	C	21.	A	31.	B	41.	B
2.	D	12.	A	22.	B	32.	D	42.	A
3.	B	13.	B	23.	C	33.	B	43.	A
4.	C	14.	C	24.	C	34.	A	44.	B
5.	D	15.	D	25.	A	35.	C	45.	C
6.	C	16.	A	26.	D	36.	D	46.	A
7.	B	17.	A	27.	A	37.	B	47.	D
8.	D	18.	D	28.	D	38.	B	48.	A
9.	B	19.	C	29.	A	39.	C	49.	D
10.	C	20.	A	30.	C	40.	A	50.	D

~~સામજિક~~
N

PART-B [વિભાગ-A]

1. અનુવાદ

[4]

સામાજિક વ્યવહાર ભારરૂપ હોય છે. દેવતાંપજા સામાજિક વ્યવહાર બધે અપોદિત હોય છે. પરંતુ તે શકિત ને ઓળંગીને ન હોયો ઁદેઓ. જે માણસો પોતાની શકિત ઓળંગીને સામાજિક વ્યવહારો કરે છે. તે અતિભારને કારણે કૂલજબચ છે. અથવા

એક વખત સ્વર્ગમાં રહેલો અર્જુન પૃથ્વીને મેવાની દરિહાદ્યા પૃથ્વીલોકે પર આવ્યો. પૃથ્વીલોકે પર આવેલા તેને મોટો વિજયદાષ સાંભળ્યો, તે વિજયદાષ કુરનારા માણસોના સમૂહ પાસે મય છે. જહીયા વિદ્યયુદ્ધ શાંત થયું ત્યારે વિજયમેળવેલા માણસો વિજયોત્સવનો આનંદ માણી રહ્યા હતા. તેઓને ઁદેને અર્જુન પ્રશ્ન મહાભારતના વિજયને અને ત્યારના પ્રાપ્ત કરેલા વિજયવાળા લોકોને યાદ કરે છે.

2. વાક્યનો માતૃભાષામાં અનુવાદ

[2]

- કલે અહીં આવને માહલાં-કારણ વગેરેને મારી નાખવા અને નિર્ણય કર્યો.

અથવા

- પડોશીદર્મની ભાવનાથી વિસ્તારને કુરનાથને યાત્રા(વાસણ) આપ

3.

સાદેશક પર વાંદે

[૨]

દેવસંદ્રાચાર્યની સાહિત્ય કૃતિઓ :-

- એકલાખ નેત્રોક જેટલું સાહિત્ય - 'અભિધાન ચિન્તામણી' નામનો શબ્દકોશ , " ચાલુક્ય વંશોદ્ભવ નામનું પ્રાકૃતભાષામાં બે આશ્રયવાળું મહાકાવ્ય , " કાવ્યાનુશાસન " નામનો અલંકાર શાસ્ત્ર ગ્રંથ , " હંદોનુશાસન " વગેરે ગ્રંથો -

અથવા

સખુવામાં સ્વાત્માવિક સાદેશ્ય

જડ અને ચલનપદાર્થો દુદરતી રીતેજ સાયુજ્ય અનુભવે છે. જેની તે પદાર્થોને પરસ્પર મેડે છે. સોનું, લોખંડ વગેરે ધાતુઓ, વિવિધ વૃક્ષો, ગાય, દાડો જેવા પ્રાણીઓ આકાર અને પ્રકારથી જુદા હોવા છતાં અસ્તિત્વરૂપે તેમની ભિન્નતામાં પણ એકતા દેખે છે. આ પદાર્થો જ્યારે ક્રિયા કરે છે ત્યારે આની પ્રતીતિ થાય છે. ગાય વગેરે પશુઓમાં તેમજ અચલન પદાર્થોમાં પણ આ નિયમ દેખાય છે. તે પૃથ્વી પરના અગ્નિનો સૂર્ય સાથેનો સંબંધ પણ સૂચવે છે. ગુરુત્વાકર્ષણના નિયમને લીધે દરેક વસ્તુઓ કે સખુ પોલના મૂળ સાથે તાદાત્મ્ય અનુભવે છે.

આમ, સખુવાને સ્વાત્માવિક સાદેશ્ય આંતરિક સમાન કારણથી જ સંભવે છે.

૪.

યદ્ધવિષય યાદમાંથી મળતો જોઈ

[૨]

જે વ્યક્તિ ભવિષ્યમાં ધનાર છે તે ભલે થાય એવી વિચારસરણી દર્શાવનાર આજસ્તુ, પ્રગાદી અને નિરુદ્ધેમી થાય છે. ભવિષ્યમાં આપનારી આપણનો વિચાર કરનાર અગાઉથી તેનો ઉપાયો અંગે બુદ્ધિનો ઉપયોગ કરી મુશ્કેલીમાં માર્ગ શોધી સુખેથી જીવે છે.

૩. एकवाक्यमे संस्कृतभाषायाम् उत्तरं लिखत ।

૬. कुटुम्बिजनाः [1]

૬. ... ; लोष्टः [1]

૭. सामाजिक विद्योपवृत्तिः [1]

૮. प्रत्युत्पन्नमितिः च यद्विषय [1]

विभाग-B

9. श्लोकोना अनुवाद

[4]

→ हे जाणक पधारीमांची उठ, सारुं आखरल कर, जगतना विधात तु याद कर पही शुद्ध पाणी या.

→ सो डगलां यालाने तुं जल्दीचा शौचक्रिया करवा भाटो भ, साबु वडो हाथ धोवने करत कर.

अथवा

→ जे कार्य करीने धर्म, कीर्ती के निश्चित यश ना भजे, इतल शरीरने पाडाच भजे, लघुं कर्म करी करी शकें.

→ भारडी स्थाने स्थरा करवाचा हुलकट गतिने रोडी हे. जेना अन्य भालस मिटा करे लघुं कर्म दीर्घकाल पुरुष (डाह्या भालस) न कर

10. श्लोकांश ना अनुवाद

[2]

1. लंघन अने मोड्यन भलां हे, ते मनुष्यनी बुद्धि सात्त्विकी छ.
2. जगतमां जे उत्पन्न थाय हे ते मोडकर नाश पावो छ.

11. विचार विस्तार करा.

[3]

भाषांतर :-

गाढ अंधकारमां दिवाना दर्शननी जेमे दुःख अनुभवान सुख शोभे छे. जे भालस सुखमांची गरीजावमां आवा पडे छे ते शरीर धारण करेतां होवा हवां भरेतानी जेमे भुपे छे.

अर्थविस्तार

'सकृत्परिवर्तिते श्रुत्वानि च दुःखानि च।' सुखनो भद्रिमा - दुःखनी अनुभूतिचा शोभे छे. हरिद्र भालसना हिलनुं द्यामळुं दुःख शुद्धना भृरुडकटिकांची पसंठ करेतां छे भाटो धन, मन अने यौवन संश्लो छे आची कपल लंगुर भुवनमां गुलादी रंगने लोडी जतां वार लागती नथा. लघा सत्कर्म द्वारा सेधाना मादरागची सुखमां दुःखनो अने दुःखमां सुखनो अनुभव करी अक्षय कीर्ती प्राप्त करवा प्रथाभला करवा.

अथवा

भाषांतर :- इण अने हांचडाचा युक्त मोठा पृथ्वीनुं सेवन (अ) इरपुं भेट्ती. परंतु लाग्यवशात् तो पृथ्वी इण न आघो तो लनी हायाने दोध रोडी वास्तुं नथी.

अर्थाविस्तार :-

पृथ्वीनुं महिमा - अर्थाविराजनी दृष्टिअने हीपयो पृथ्वीनुं जतन इरपुं भेट्ती - दुदरती संपत्ति ह - " यद्यु पृथ्वी यावो - अर्थाविराज जयावो " - पृथ्वी सज्जनानुं प्रतीक मनाय ह

12.

अर्थाविस्तार

[3]

भाषांतर :-

पारडाना हितमां लत्पर सज्जन भागसो घोलाना अंतडाले पण वैरलावने चेदा इरता नथी

अर्थाविस्तार :-

इवि रविगुप्ते सज्जनना नित्य पराधकारी स्थानाक आलोचन इरपुं ह.

अंजननुं काड मूल सुगंधत शातल होय ह पण घोलाने कापन कुडाडीना अग्र भागने सुगंधत राजे ह - सज्जनो हितेच्छु परमाद्या - सोज्ज्य होय ह.

विभाग - ८

* मातृभाषाभां जवान लजा.

13. आ उद्यान अंपड, इहल, सप्तपर्वा, अंजन, लगर, अरे, डेला हवायोलुं ह. मालतीवेलना नंडपद्या शांतिनुं सुभदायड सुंदर ह.

14. सरोवरनुं अरी घाली घाने दृष्टि विहीन (आंधळो) जनलो ते पुत्र उंडा इवाभां घडीने भृत्यु पाग्यो. [२]

15. सवारे भाडीभाशे अही आघाने भारी नाजशे. मने लागे ह, अही रह्युं घोरिय नथी. तो आपणे नशुडना सरोवरमां जवा रह्युं भेट्ती. [२]

१६. માતૃભાષામાં જ્વાલ લખી.
 ગુરુ શિષ્યના કલ્યાણ માટે તત્પર અને મળેલા તત્ત્વવાળા હોવા મહેસૂસ. ગુરુ સંપૂર્ણ જ્ઞાન મેળવેલા હોવા મહેસૂસ. [૨]
૧૭. ભાંગેલા ધનુષ્યવાળો, રથ વગરનો, દુભાયેલો ઘોડાવાળો, દુભાયેલો સાશ્વિવાળો તે શવળ દાઘ વડે સ્તાપ્તને લઈને પૃથ્વી પર પડે. [૨]

૧૮. વાક્યાનું સંસ્કૃત કરો.
 તસ્માત્ ધનં મિત્તિ । [૧૩]
૧૯. જયસિંહઃ પુકદો વિચારં કૃતવાન્ । [૧]

વિભાગ-૭

૨૦. નાટ્યાંશનો માતૃભાષામાં અનુવાદ [૪]
- શુનીલ - એનાવાળા પશુઓ અને પક્ષીઓ શું કરે છે ?
 પુનીલ - આ લદા દરનાચા હાડેલા દવની (અવાજ) ભરે અનુભવે છે. આવા દરનાસ્થળેથી દૂર ભાગે છે.
 શુનીલ - આપ સાચુ કહે છે. ગાય વગેરે પશુઓ તો ભુલિ વગરના છે. પરંતુ કોઈ ભુલિશાળી માળસ પળે દરનાસ્થળેથી દૂર દોડી મરે તો તે પશુ જ છે.
 અથવા

- સંન્યાસી - મૂર્ખા ઘોડી ઘોડી વાર જ્વાળ (નાશ) થતા શરીરમાં સુંદરતા લાગે છે, જેથી આવા ભું (પ્રથમ) અભ્યાસ કરે.
 શાંડિલ્ય - હું ત્યારે નહીં ભળું.
 સંન્યાસી - શા માટે ?
 શાંડિલ્ય - હું ભળવાનો અર્થ મળવા દરહુ હું.
 સંન્યાસી - જે લોકો પાઈને ભળી ગયા છે. તે લોકોને પણ સમ આવી ભળવાનો અર્થ જણાય છે. તેથી ભું અભ્યાસ કરે.

૨૧. શિષ્યની લખો. [૨]
- રાજનીતિ જ્ઞાનના આચાર્ય વિષ્ણુગુપ્ત
 મગધની રાજદાની પાટલિપુત્રમાં જન્મેલા વિષ્ણુગુપ્તે
 મહા અભ્યાસી જ્ઞાનનો અંત કર્યો. આ વિષ્ણુગુપ્ત

लक्ष्मणशिला विद्याघाटमां राजनीतिशास्त्रना आशय हता. व्यावसाय
 शिष्यस्य श्रेयो आ राजनीतिशास्त्रना पंडिते जाडित घतां राज्योने
 अजंड जनायवा अने अत्याचारघा घाडाली पुभने अत्याचारघा
 मुक्त करवा सक्रिय राजनीतिमां रस लीधो अने नईसंशाना अत्याचारी
 शासननो अंत आठयो. ते साथे जाडित त्वागतने अजंड जनायुं
 अथवा

अर्जुननो विलाप

हा पुत्रा कुरुवंश कुलदीपक समान, हा
 यदुजना पंशक अर्जुन ने, तारी गाताने, भामाने अने मने छोडीने
 नु पितामहने भवानी दृश्याची स्वर्गे सिधाव्या हे.

४ श्लोकपूर्वा इरो. [२]

२२. जालस्य हि द्रुवा मृत्युः द्रुवं जन्म भूतस्य च।
 तस्मादपरिहायैऽद्य न त्वं शोचितुमर्हसि ॥

अथवा

आपत्सु रामः समरेषु भामः दानेषु कर्णश्च नयोषु कृष्णः।
 भाष्मः प्रतिशोपरिभोक्तनेषु विक्रान्तकार्येषु भवाज्जनेयेः ॥

श्लोक पूर्ति

[२]

२३. विवादे विषादे प्रभादे प्रवासे जले चानके पर्वते शत्रुमध्ये।
 अश्वे शरव्ये सदा मा प्रभाहि गतिस्त्वं गतिस्त्वं त्वमेका भवानि ॥

अथवा

अनाद्यो दग्निद्वौ जराशोत्रयुक्तो महाइषाठादीनः सदा जाड्यवक्त्रः।
 विषतौ प्रविष्टः प्रणष्टः सदाऽहं गतिस्त्वं गतिस्त्वं त्वमेका भवानि ॥

४ प्रश्नवाक्य जनायो. [२]

२४. कः

२५. करय